

Peter Rezman

Skok iz kože

(celovečerna drama)

Osebe:

Dvojniki Miha, (*invalidski upokojenec štiridesetih let*),

Prvi uniformiranec (*v rudarski uniformi*),

Drugi uniformiranec (*v rudarski uniformi*),

Tretji uniformiranec (*v rudarski uniformi*),

Bobnar,

Zbor (*rudarskih uniformirancev*).

Prizorišče:

Daleč v ozadju parka, na sredini je videti Avgustinčičevo bronasto skulpturo Josipa Broza tako, da je zaradi oddaljenosti vizualno najmanjši kos scene.

V ozadju, rahlo levo stoji modernistična skulptura Cirila Cesarja, ki je postavljena v Sončnem parku v Velenju.

Na eni strani bolj spredaj najbolj pritegne pozornost pribežališče Dvojnika Miha, ki je nekakšen brlog »brezdomca.«

Na drugi strani je prizorišče »skoka«, na katerem dominira lesen sodec, postavljen pokonci, kot nekakšen podstavek.

Prvi prizor

Scena je v mraku.

Prvi uniformiranec, Drugi uniformiranec, Tretji uniformiranec:

Prihajajo z veselice, opotekajoče zaradi alkoholiziranosti. Uniforme so neurejene, razklenjene in zanemarjene.

Prvi uniformiranec:

Skušal zapeti del rudarske himne. Očitno je brez posluha.

Zapoje si pesem to - rudar postati,
to je res lepo!

Naj se razlega pesem prek poljan -
naj živi nam rudarski stan!

Drugi uniformiranec:

Drž gobec, kurba, sej sploh ne gre tako...

Prvi uniformiranec:

Kaj pičkumaterno, a zdaj pa še pojat ne smem...

Drugi uniformiranec:

Jo lehk, sam ne tako krolit...

Tretji uniformiranec:

Pritegne prvemu ravno tako razglašeno.

Naj se razlega pesem prek poljan -
naj živi nam rudarski stan!

Potem utihne, se podrgne po glavi brez kape in prične stikati po žepih. Očitno išče pokrivalo uniforme, ki ga ni ne na glavi, ne v žepih.

Porkaduš! Pa lani sem jo tudi usjal!

Potem prične iskati po tleh in se približa modernistični skulpturi, ki se z njegovim približevanjem razsvetli. Na izpostavljenem, štrlečem delu spomenika visi obešenec.

O porkamadona...

Prvi uniformiranec, Drugi uniformiranec:

Se približata in se začudeno zazreta v obešenca na spomeniku, saj je bilo očitno, da se je nekdo tega dne odločil, da bo končal svoje življenje tukaj, v parku, kjer se mu je bolj kot kakšna veja mladih dreves, za vrv zdela zanesljivejša bronena štrlina umetnine.

Drugi uniformiranec:

Se previdno odmaje do visečega trupla, bulji v polmraku v povešeno glavo, s čudno režečimi usti in spodnjo vrsto nagnitih zob, ki jih je prekrival otekel in moder jezik, prekrivajoč tudi prav tako oteklo in modro spodnjo ustnico.

O porkamadona, a ta siromak je...

Prvi uniformiranec:

Kir?

Drugi uniformiranec:

Tisti, sej veš, ki je šel dvakrat v penzijo!

Tretji uniformiranec:

U pizda, a pol se bojo pa kar dve penzije prišparale...

Drugi uniformiranec:

Butl... sej ni mel dveh penzij...

Tretji uniformiranec:

Kako da ne, če je šel dvakrat v penzijo?

Drugi uniformiranec:

Pa ni zato mel dveh penzij. Dvakrat je začel dobivat eno penzijo. Invlaidsko...

Prvi uniformiranec:

Kaj ga zdaj serjeta s penzijo. Kakšna penzija, jebemti!? Dol ga je treba vzeti, da ne bo več visel tu gor, u pizdomaterno naj gre.

Kolega sta se obotavljala...

Dejmo, no. Dejmo ga dol, pa pokličmo policaje...

Drugi uniformiranec:

Ko ga jebe, pizda mu materna. A se mu je bilo treba glih dons obešat na ta spomenik!

Tretji uniformiranec:

Pustimo ga. Kurc, če bomo mi klicali policaje, bojo nas jebali celo noč! Gremo, sej ga bojo vseeno našli.

Drugi uniformiranec:

Ja. Klinc ga gleda. Gremo. Hiter...

Drugi uniformiranec, Tretji uniformiranec:

Hkrati stopita mimo obešenca na skulpturi, ne da bi ga pogledala in izgineta v mraku.

Prvi uniformiranec:

Kurba sta zafukana...

Nekaj čas še bulji v obešenca, nato se požene v mrak za kolegoma.

Počakta, pizda, kam jo tako režeta...

Tretji uniformiranec:

Samo glas.

Pejd hiter!

Drugi uniformiranec:

Samo glas.

Vešda sem jo zgubil, prokleto kapo. Lani in letos...

Tretji uniformiranec:

Samo glas.

Kurc gleda kapo, sej juter je ne boš več nugal...

Prvi uniformiranec:

Samo glas.

Sam... pizda, nova kapa ni tako poceni...

Drugi prizor

Dvojniki Miha:

Obešenec na spomeniku.

Ko glasovi treh uniformirancev povsem utihnejo, se premakne in očitno oživi.

Potem se z nekaj akrobatske spretnosti sname z vrvi in pristane na trdih tleh. Malo se preteguje in drgne vrat, kjer je bila prej zanka vrvi.

Fotra je neslo v jami. Mene ne bo.

Je bil eden od unih utrganih udarnikov, ki so jih nafukali, da bojo spremenili svet. So ga spremenili moj kurac. Kaj pa je to, če zreguliraš reko, zabetoniraš in poasfatiraš njive in spodkopaš celo vas, cerkev, kino pa britof? Zato da vsak dan frišn koln nasuješ v elektrarniško peč. Kaj je to? A to je napredek, pizda?

Oba sta bila glih utrgana.

V resnici mat še bolj. Ona ga je priganjala, da je zmetal po šihitu v sebe krompirjevo ali pa fižolovo župo. Pol sta pa oba zblejala na traso. Pa mene sta vlačila zraven.

Sej ne rečem... je blo fajn. Tolk peska nisem nikol več mel za špilat pa avteke vozit. Nikol. Nikoli več.

Ma...vsi so bili glih utrgani. Vsi so noreli za tistim kamenjem, nas otroke so pa pustili na kupih peska, da smo meli svoje male udraniške pizdarije.

Ja. Mat je bila čist odpičena. Si je zapiknila v glavo ne vem kolk taužnt udarniških ur, da bi dobili boljše stanovanje. Pol ga je pa dobila moj kurac. Ko je tastarga potolklo in

ko so nehali vpit kako priden knap je bil, so jo preselili v klet. V hišniško. Enosobno. Kuhna, cekret z bano in cimer za oba.

Da nikol več ni fukala, ker jo je bilo sram zaradi mene.

Potem se prestavi od spomenika proti nekakšnemu svojemu pribežališču. Vrv vleče s sabo, a preden »vstopi«, pred pribežališčem odvrže vrv na tla.

Danes ne bo miru. Sploh pa ne tu, v tem mojem parku in tej moji lukni, kjer me včasih motijo sam mulci iz bližnjega bloka, ki so se hoteli vsiliti sem.

Pol sem se pa trikrat posral pred vhod in ko so bili enkrat dreki pohojeni, sem mel tu mir.

Glih danes ga ne bo. Mira.

Knapovski praznik.

Pha... Kaj je en dan hvale proti celemu letu zmerjanja? Kaj je en dan praznovanja in lumpanja proti celemu letu garbanja?

Kaj je en dan s kračo in vinom proti celemu letu mastnih reberc in kislega čaja pa fudlarskega pira!?

Danes ne bo miru.

Pa nič zato. Bom pri uni modernistične rogovole. Tja danes ne bo nikogar. Tam bom v miru praznoval knapovski praznik po svoje.

Pizda, sej sem bil star komaj sedemnajst let, ko sem šel prvič v jamo. V drugem letniku.

Kdo je pa še šel tako zgodaj noter! Mogoče bosjaki, ki so jih sfurali gor. Pa tud tisti so bili navadno stari okoli dvajset let. Leseni ko kurci!

Sej ne rečem. V našem razredu so tudi bili trije, a je eden šel kmalu nazaj.

Pizda, ednini južnak, kolikor jaz vem, da je šel nazaj domu. Menda mu je fliknala mat. Blagor mu, pizda!

Smo šli noter. V jamo. V drugem letniku. Najprej so nas zunaj vse naučili. Sedeli smo v eni sfukani in zaprašeni učilnici. Na zidu je bila obešena velika papirna plahta, vsa porisana s črtami, kot bi se otroci špilali po papirju. Nam pa je en pametnjakovič razlagal, da je to jama.

Pizda! Kakšna jama!? Sej je bilo vse pošrekano.

In pol je vzel v roke eno palčko pa vlekel z drugim koncem po tistih črtah in govoril. To je ta kota, tam je druga kota, to je čelo, to smerni kanal, pa prečni kanal, pa vstopna proga, pa izstopna proga, pa premz gor, pa premz dol, pa dostavna proga, pa pohodna pot, pa pot za umik po plinu, pa pot za umik po vdoru vode in tako.

Potem je en klinc prinesel majhne plehnate škatlice. Tovariš prakse je reku, da je to filtrski samoreševalc. Pol je vzel tisto plavo škatlico, jo odprl in vzel ven eno pizdarijo s cevko, kot na dihalki za potaplanje, pa eno klukco za nos. V gobec si je vtaknil tist gumijast šlauf, priknoftal nos in neki momlal v aparat, da smo crkavali od smeha. Tovariš prakse se je pa razfukal, da je bil čisto rdeč, potegnil apart iz gofle, klukca mu je pa ostala na nosu. Zavpil je, naj se nehamo režat, ker lahko, da nam bo tista pizdarija od samoreševalca rešila življenje, če bo kdaj gorelo v jami! Pol smo se pa še bol režali, ker je kljukico imel še kar gor.

Sploh pa, kdo pa misli na živleje, ko se prvič spravlja v jamo. Samo, tovariš za prakso nas ni prej spustu iz učilnice, da smo si vsi vtaknili v gobec tisti gumijast šlauf samoreševalca. Vsak ga je prej malo obrisal, pa ni šlo čist do suhega in je bil vsakič malo slinast od tistega, ki ga je imel prej v gofli. Se mi je tako že prvi dan orng zagravžalo in ne vem, če bi si po tistem še kdaj zafilal šlauf v uste, tudi če bi gorelo!

Eden je takrat rekel, da ne bomo nikoli pravi knapi, dokler nas ne bodo v jami poscali tastari knapi. To je baje bolj važno, kot tisti fukjeni skok čez kožo, ko nihče več ne zastopi, za kaj v resnici gre.

Prvič me je res najbolj skrbelo, če bi me kdo poscal. Ves cajt sem špegal okol, od kod se bo prhulu kak star knap z golim kurcem v rokah, iz katerega bo špricala rumena uscanca.

Vešda ni bilo nikogar. Prvi dan že ne. Nič takega se ni zgodilo. Samo čudno se mi je zdelo, kako svetlo in zabetonirano je spodaj, pod šahtom. Nikjer nobenega kolna. Sam beton pa ene železne gitre, pa stikala, pa telefoni, pa tipke, šine in beksli, zabetonirani v tlak, tabla s kredastim napisom o temperaturi, zamrežene signalnih luči, veter, težka železna vrata in za njimi tema.

Črne luknje, po katerih smo hodili v gosjem redu, od enega do drugega delovišča. Nič si nismo zapomnili.

Potem nas je tovariš za prakso gnal nazaj pod šaht. Meni se je zdelo, da po isti poti, a sem se zmotil, ker so v jami vse poti glihne in sem videl, da je bila druga pot, saj smo prišli do svetlih luči po čisto drugi strani in skozi druga vrata.

Potem smo se šli prvič skupaj kopat. Vsi čisto nagi, z milom in gobo v rokah smo frčigali eden drugega med noge in šli pod tuše, kjer so se zbrala bela telesa mojih sošolcev. Čohal sem se z nažajfano gobo, da se je penilo, pekoča žajfnica mi je prišla v oči in bolj sem se ribal z roko po očeh, bolj me je peklo. Naenkrat so se vsi sošolci začeli režati, jaz pa sem začutil, da me po levi bedri voda greje malo drugač, kot tista izpod tuša. Skoz žajfnco sem zažmiril in videl kurca enega mojih mozolastih sošolcev. Sem mislil, da to pa ni tako zafukano, če te kdo poščijejo pod tušem, saj voda vse proti odplakne. Nisem pa pričakoval, da bom tega svinjskega krsta deležn od svojega sošolca. Od kamerata! To bi si moral od vsega najbolj zapomniti. Vedno bi se moral najbolj paziti najbližjih. Pa sem zmeraj pozabil. Zmeraj sem jim zaupal in vedno mislil, da mi nočejo nič slabega.

Danes ne bo miru. Sploh pa ne tu, v tem mojem parku in tej moji lukni .

Ja. Ven bom šel ven. Iz mojega skrivališča, na drugi konec parka, h tistemu rogovilastemu kipu. Sonček mi bo žgečkal v oči, flaše bom nesel zraven pa kračo. Saj imam tudi jaz blok za kračo pa vino. Tud men gepira danes, pizda! Saj sem jaz tud delal v jami. Dvakrat, ne enkrat, pizda! Pokažite mi, kdo od njih je že šel dvakrat v penzijo. Noben! Pa niti štirideset let še nisem star.

Ja. Ko jih jebe! Naj oni kar skačejo čez tiste ledraste firthe s tistih lesenih faslov. Naj plešejo. Nad moj glavo ne bojo. Danes ne bom v svoji luknji. Na tisto klop h oni modernistični rogovili se bom spravil in bom mel mir pred to fukjeno knapovsko bando.

Pa parada, pa godba, pa najglči, pa pir, pa pičke v belih bluzah, pa spet hektolitri pira! Pizda! Saj so glih taki pijanci, ko jaz! Samo jaz ne bi bil pijanec, če se oni ne bi bili tako grebli za rdeče šihte.

Vse dneve, cel keden lazijo v jamo na šiht.

Kaj pa, pizda!? Kdo ve, kaj pomeni modernistična rogovila ob moji klopi?

Koji kurac se pa zastopi na umetnost?

Jaz se! Jaz sem si vzel svoj čas.

Jaz vem, kaj to pomeni.

Svobodo, lubčki moji! Svobodo so vam prštili sred parka! Vi zahojenci pa pustite, da se celo leto trava zarašča okol, čeprav se vsak dan furate mimo v tisti pofukano kolnovo lukno. Jaz ne morem bit z vami, pizda! Sem preveč brihtn!

Samo! Kurba! Nisem mel sreče. Fotra je ruknalo v jami, da me je potem mat gonla:

»Knap, knap, knap. Knap ma gnar...«

Tretji prizor

*Dvojniki Miha se zadržuje v svojem brlogu, daleč v globini odra pa se prične zbirati »zbor« rudarskih uniformirancev v črnih rudarskih uniformah, čepicah z zlatim rudarskim znakom ter v belih rokavicah. Počasi se »zbor« razvrsti v kolono, na čelu katerega je velik boben. V taktu tega bobna parad prikoraka na mesto, kjer se odvija **skok čez kožo**.*

Bobnar:

Svečano recitira pesem »Himna Velenju«

Tam, kjer je kmetič še z voli oral,

tam kjer manjkalo ni mlakuž ni in poplav,

zgodil se čudež je čez noč,

zdaj staro je vse proč.

In reka ukročena žubori spev bodočnosti.

Vsem nam, mesto v ponos že v soncu žari,

v njem naš doprinos vsej naši skupnosti,

mesto ti krasno si zdaj, zares kot pravi gaj,

rodovom poznim bodi lik,

to naj bo naš vzklik.

Globoko pod zemljo z rudarskim srečno,

naj bi res bilo!

Uporno in še mlad,
rudar tam koplje črni zaklad.
Zavrta, odstrelji,
obraz od sreče ves mu žari,
grmi in poka, tuli vsevprek,
premoga zdaj bo na pretek.

Ko vozi vse ven na plan,
pozdravlja zunaj ga spet beli dan
in sonce se mu smehlja,
veselo se sedaj domov poda.
Zapoje si pesem to -
rudar postati, to je res lepo!
Naj se razlega pesem prek poljan -
naj živi nam rudarski stan!

Vsem nam, mesto v ponos že v soncu žari,
v njem naš doprinos vsej naši skupnosti,
mesto ti krasno si zdaj, zares kot pravi gaj,
rodovom poznim bodi lik, to naj bo naš vzklik.

Četrty prizor

Dvojniki Miha:

Pha... včasih sem tud jaz šel v paradi. Ponosno. Črna uniforma se je svetila na men, rdeč najglč na prsih je žarel in moj nasmeh je žarel in roki v belih rokavicah sta tiktakali ob telesu, kot vse roke. Od daleč je zgledalo, ko da bela deska miga sem in tja.

Zdaj, vešda, ne hodim več v paradi. Čeprav tastara še zmeraj ahta in pokriva mojo uniformo s polivinilsto vrečko.

Zravne fotrove, v glih taki polivinilasti vrečki. V omari, v cimru, čeprav ji je jasno, da ne jaz, foter pa še manj, ne boma nikoli več potegnili na sebe tistih črnih cot z zlatimi knofi. Stara je res vse zafukala... in sploh, ne vem, zakaj je ves čas ahtala fotrove cote in še mojo uniformo.

Vse je zafukala, pa nikol več ni fukala, ker jo je bilo sram zaradi mene.

Dolgo po tistem, ko je fotra pobrala jama, je enkrat, za enega prvega maja, prišla zvečer mal fajhna domu, pa mene še ni bilo.

Je bil z njo še en pijan kurac. Se je spravil nanjo, njej je tud pasalo, jaz sn ju pa zalotil. Ne bom nikol pozabil tiste bele in kosmate riti, kako je rukala v mojo mat. Njej je metalo bele noge, kot veje v vetru, zravni je pa stokala, ko da kamenje nosi. Prav nagravžno sta zagledala, da sem se kar obrnil in šel, čeprav je tastara še nekaj vpila za menoj.

Ko sem čez en cajt prišel nazaj, unga s kosmato ritjo ni bilo več. Tastara je bla čist objokana in mi je, ne da bi mi kaj rekla in ne da bi jaz sploh vedel zakaj, pripelala dve okol ušes. Zakaj se pa nista zaklenila!

Včasih sem se spomnil tistega njenega stokanja in se mi je čez en cajt začelo zdet malo čudno, saj sem ziher, da jo moj tastar ni nikol orng nategnil. Sem dostikart vedel, kdaj sta se fukala. Je šlo zmeri zlo na hiter. Gor pa dol, pa fertih. Stare nisem nikoli slišal stokat, kot z onim kosmatoritnim. Fotra pa še manj.

Kosmatega nisem videl nikoli več. Pa koga drugega tudi ne. Sej - zato je pa bila zmeraj tako živčna. Me je ja muznala za vsako pizdo materno, da nikoli nisem vedel, a sem kaj naredil prav, ali narobe.

Zato pa včasih spizdim od doma, v to svojo lukno.

No, sej v glavnem prespim doma. Pa tud jem v glavnem doma, sploh ko mi zmanka gnarja.

Hitr mi ga zmanka. Ne vem, pizda, kako lahk drugi preživijo s penzijo. Jaz ne morem. Še dober, da me stara ni vrgla s stanovanja. Pa kaj bo. Sej ve, da je ona vse zafukala. Nonstop mi nekaj serje po glavi. Nč na znam. Nč nisl vredn. Da o babah sploh ne govorim. Sej bi znorela, če bi še kdaj privlekel katero v hišo.

Enkrat sem privlekel eno, pa ne bom nikol več nobene.

Vse je bla, samo človk ne. Pa to, pa ono, pa sam moj gnar jo zanima, pa za gnar mi bo nastavlja, pa lena, pa pizda kaj jaz vem, kaj vse še?! Sem jo nagnal. Da sem mel pred staro mir. In kaj? Do danes še nisem fukal. Eto, to... če je to kako živleje!? Brez fuka...

Pa kaj... sej tastara tud ne.

Pa kaj... sej kar gre tud brez fuka. Se ga napijem, je pa tud vesele.

Zdaj lahko dobim še kaj zraven. Zdaj se vse dobi. Za gnar vse. Prinesejo gimnazijci travo do mojih drekov, pa naredimo kšeft. Pol se ga pa zadenem. Orng. Do daske.

Stara mi je zmeri govorila, da če sam pijem in kadim tobak, ni tako hudo. Da le ne bi mamil jedel. Jamra po bloku drugim babam, ki so glih tako zahojene, ko ona. Kaj pa vejo coprnice stare? Zato sem pa tu, da se lahko v miru zadevam z alkotom pa z drugimi rečmi.

Doma sem enkrat vse pokozlal in me mat je z metlo dvakrat užgala čez hrbet, zato doma tud alkota ne pijem več. Zunaj se ga nadevam in pridem sem, v mojo lukno. Tu mam svoj plac in svoj mir.

Pozimi je bolj zafukano. Se grem pogret v bife pri tržnici. Zdaj so se me že navadli in me tud tam pustijo pri miru, pa še kako flašo pira s konjakom fašem od kakega bivšega jamskega kamarat.

Vešda! Jaz sem tud, tako kot vsi v tem zafukanem kraju, delal v jami. Kdo pa ni!?

Le da mene niso meli radi. Vsi naj grejo v pizdomaterno. Vsi naj grejo v lukno.

Ja. Sej ne rečem, da je bilo slabo.

Samo, kaj bi!? Jaz sem bil drugačen od drugih. Pizda, jaz nisem mogel vse sobote pa nedelje viset na šihitu. Lazit po jami! In to me je teplo. Ne moreš, če si bol brihten, z njimi zajbrat, pa čikat, pa špukat, pa bedarije klatit, pa nonstop poslušat, kako bi eno pa drugo kelnerco kdo rad pofukal, na koncu so se pa vsi zaliti s pirom in mehki ko čreve, zvlekli domov, h svojim skurbanim babam.

Pizda, sej sploh ne vejo, kako gonijo se jim, ko so oni v jami. A zato bi se naj ženil? Da bi si prvleku še eno kurbo, da bi se žrla s tastrao in fukala z drugimi, ko bi jaz garbal na čelu. Ko jebe tako živleje. Sem pa že raje v tej luknji, kjer mam vse lepo pošlihtano. Pireke, konjak, vinjak,...

Danes bo res gužva. Sam ne bojo vse dopoldne ropotali po moji glavi. Bom šel k svoji rogovili, čez park. Ga vsako leto tako lepo zrihtajo za praznik. Pokosijo travo, porihtajo klopce, ki jih mularijo čez leto polomi, zreže in počečka.

Za knape je treba še park porihtat.

Samo to neki vela v tem pofukanem mestu.

Knapi pa colnga!

Če pa že kdo hoče v šolo, šteje samo knapovska. Vešda!

Pa še to šolo si lahko v rit vtakneš, če ne greš v partijo. Vse drugo je kurac.

Ko vas jebe! Ko jebe komuniste! Ko jebe knape!

Pa saj sem tudi jaz bil knap. Ja. In to dvakrat!

Pa vseen zastopim to umetniško rogovilo na oni strani parka. Še bolj kot on, ki jo je skupaj sklamlfal. In danes se ga bom ulil pod njo. Pizda mi bo pasalo! Od daleč bom poslušal, kako se ga oni zadevajo na drugi strani.

Ko jih jebe! Oni tam, jaz tu!

Jutri bo pa itak spet mir. Ko bojo spet vsi zlezli v jamo strelat, pa zajbrat, pa cimprat, pa čikat, pa špukat, pa švicat.

Svoboda, lupčki moji!

Peti prizor

»Zbor« rudarskih uniformirancev obstopi v polkrogu prostor za »skok«.

Prostor za »skok« je v bistvu sodec za pivo. Na vsaki strani stojita dva uniformiranca in držita kos usnja (predpasnik) kot nekakšno zaveso tako, da je zgornji rob usnja malo odmaknjen in v višini zgornjega robu soda.

Na drugi strani usnja so polni vrčki piva.

Prvi uniformiranec, Drugi uniformiranec, Tretji uniformiranec:

Izločijo se iz »zbor« in se postavijo v ravno vrsto. Zdaj so v brezhibno urejenih uniformah, seveda s čepicami.

Bobnar:

Zabobna in napove.

V starih časih so premog na roke kopali.

Prvi uniformiranec:

Stopi na sodec piva.

V starih časih so premog na roke kopali. Dedje v hunte so ga dajali.

Očetje metali so ga na trak. Med nami za tehniko vnet je vsak.

Kar pričakujemo od novih dni, niso žuljave roke, ampak več tehnologij.

Sonožno odskoči s soda, preko usnja, spiije vrček piva in se postavi nazaj v vrsto.

Dvojniki Miha:

V jami me ni nikol noben poscal, čeprav sem šest let garbal noter. Sploh nikoli nisem videl, da bi kdo koga poscal. V jami ne. To so bile samo čveke. Brezvezne.

Samo, men je vseeno totalno dopizdilo.

Pa not, pa ven, pa tuš, pa aufcug, pa petek, pa svetek, jebemti! Če nisi šel v soboto in nedelo na šiht, si se lahko med tednom pretrgal, pa nisi bil vreden nič. Drugi kurci so ves teden dremali po smrdljivih auscientih in vsak dan fudlali dve uri in bili vseeno kot bogovi, ker so pobrali vse rdeče šihte.

Samo! Ne da bi oni, ki so se zgrebli za te šihte, dali mir in nas, ki so nam rdeči šihti smrdeli, pustili pri miru! Ne! Drkali so nas, s štajgerjem na čelu, da smo frzogerji. Namesto, da bi bili veseli, da lahko poberejo tud naše šihte in gnar. Jaz sem mel tega poln kurac. Poln kurac!

Še na tazafukane rdeče šihte so gledali, kot na obvezno udarniško! Kaj pa mene boli kurac za udarniško. Jaz sem hodu na šiht zarad gnarja. In sn ga mel zadost, če sem samo redne šihte naredu!

Kaj sta pa mela moja star dva od udarniškega puvanja mesta. Cepca! Kaj sta imela od tega!? Kurac goli. Nič. Ništa. Nasing! Tastarga je ruknil štempl v jami, da se je na mestu stegnil, naju s tastaro pa še pes ni več povohal, ko ga je pobralo. Tist klinčev, ušiv dedek mraz enkrat na leto ni nič!

Mat so preselili v hišniško stanovanje, v tisti dve luknji, da si zaradi mene ni upala več dobit nobenega fukača. Jaz pa nobene pičke zard nje.

Evo. In kaj!? Še do danes nisem fukal! Sam drkal! A to je kakšno živleje?

Jebeš ti šaht in to bando knapovsko, ki se samo za rdeče šihte grebe in še druge sili, da bi ja bli vsi glihni.

Ja. Sem se raj s štajgerjem cel teden drkal na mrtvo, kot pa da bi moral v soboto ali pa v nedeljo na šiht. Nimaš boljšega, kot da se ga v petek in soboto pribiješ, nedeljo prespiš, v ponedeljek pa itak. Spet. Šaht pa šiht! Nikad kraja. Nikol. Never.

Samo, vešda! Čisto zmeraj se ni dalo izmakniti. In kaj je bilo pol. Zmeraj sem bil v najbolj zafukani partiji. Zmeraj štrafpartija, pizda! Sem tiste redke sobote, ki sem jih pobral, garbal ko črna živina. Najbolj zafukani orti, najbolj zadrukane lukne, najbolj usrani kanali. Nič mi ni ušlo. Sam zato, ker so me vsi črteli.

Ker sem bil frzorger.

Ker sem se izmikal rdečim šihtom.

Bobnar:

Zabobna in napove.

Biti rudar je lepo!

Drugi uniformiranec:

Stopi na sodec piva.

Biti rudar je lepo, biti rudar je težko, premog iztrgati jami ni lahko.

V jamo odidem zdrav, ne vem ali bom živ ostal.

To misli vsak rudar, zato je 'srečno' naš pozdrav!

Sonožno odskoči s soda, preko usnja, spi je vrček piva in se postavi nazaj v vrsto.

Dvojniki Miha:

Zmeraj štrafpartija, pizda!

Zato ni nič čudnega, da je tud mene našlo. Eno soboto, vešda!

Partifirer me je poslal v ozko luknjo, za eno skatovo mašino, ki so jo premikali tako, da sama se je vlekla naprej. Pa se je nekam zabila in jo je zamaknilo v olm, mene vmes! Kupla je bila brez zaščite in se je še sukala, ko me je užgala v boke. Pa je šel kolk v pizdomaterno. Štirje so me tragali ven po tistih zadrukanih luknah, da me je kar premetavalo po plehnatih nosilih. Bolelo je ko tristo hudičev in ni bilo enega, da bi mi rekel lepo besedo. Še kurcali so me, zakaj sem prilezel na šiht, če se ne znam

ahtat!?

Tri mesce sem se vlačil po bolnicah.

Vešda so dohterji tud nekaj zapacali, zato sem še pol leta marodiral doma in še zdaj me boli, ko se vreme spreminja. Pizda, saj ne vem, če bi po tisti nezgodi sploh lahko fukal brez bolečin, tud če bi si kero dobil?!

Mi je dopizdilo. Vse mi je dopizidlo. Šiht, tastara, kamarati, pičke na cesti, vse mi je šlo totalno na kurac in sem začel pit ko goba. Prbit do daske sem hodil že na šiht. V jamo nisem šel brez flaške ruma. Zmeraj sem imel pri sebi čik tobak, namočen v rum. Samo, da sem jaz rum pil, v čik sem ga pa nalival za kamuflažo.

Ja. Vešda. Dolgo ni šlo tako. Vsi so me po strani gledali. Jaz pa tudi... če mi kaj ni pasalo na šihthu, sem začel krumpat, pa jamrat, da me kolk boli, da moram sestiti in so rekli kamarati, naj grem v kurac, pa sme rekel jaz, v redu, sedel včasih za olmom po pol šihtha in dremal, če je pa kdo mimo prisvetil, sem začel stokat in jamrat ko tristo hudičev. Meni je itak vedno ostala samo še štrafpartija.

Tudi če ni bilo dela zanjo, je bla štrafpartija za moje kamarate, ker so morali mene cel šiht gledat.

Pol sem kmalu že kar zjutraj v frlezcimru začel krumpat in tako sem šantal vedno par metrov za svojimi kamarati. Delal nisem nič več in na koncu sem pričel kar naprej hodit h dohterju in jamral, da me boli v kolkih in križu. Dohter tudi ne vidi pod kožo, a me boli, ali ne. Pa tudi če so me kar naprej z rentgenom slikali. A kje piše, če me res boli. Ne.

In tako. Sem se eno leto napravljaj, da so se me nazadnje vsi naveličali in fuknali na invalidsko komisijo pa marš v invalidsko penzijo.

Star osemindvajst let. Če to ni bila tombola!?

Bobnar:

Zabobna in napove.

Rudar, rudar noče postati vsak!

Tretji uniformiranec:

Stopi na sodec piva.

Rudar, rudar noče postati vsak,

boji teme se in kroce,

in šremer noče postati vsakemu brat,
le plačo rudarsko marsikdo imel bi rad.

Sonožno odskoči s soda, preko usnja, spiije vrček piva in se postavi nazaj v vrsto.

Dvojniki Miha:

Evo. V invalidsko penzijo, star osemindvajset let. Če to ni bila tombola?

Pa ni bila.

Penzijo sem zažrl v enem tednu, pol sem se pa valal doma. Na divanu v kuhinji in poslušal tastaro, kako nenehno pizdi, da naj si najdem kakšno babo, da mi ona ne bo kar naprej prala in kuhala. Pa sem ji v fris povedal, da je ne nucam in da sem imel eno, ko sem bil še zdrav, pa mi jo je ona sfukala. Je siknila nazaj, da tista ni bila zame!

Kaj pa ona ve, kak baba bi bila zame!? In tako.

Poleti sem se vlačil po mestu. Po parkih, cestah, ob potoku in gostinskih vrtovih. Od enega do drugega spomenika, ki jih je v mestu vse polno. Za vse sem vedel. Za knapa s cvedrom na rami, ko so ga postavili pri delavskem klubu in jo je mahal proti praznemu trgu, kjer so na drugi strani postavili velikanskega bronastega Tita. Pa tiste navzdol zasukane puške, ki jih voda šprica. Poleti, če so pumpe delale, je bilo prav lušno pri tistih velikih puškah. Na drugi strani kluba so marširali betonski soldati. Pizda! Saj so skoraj sami partizanski spomeniki v mestu. In še en kup enih bronastih buč okoli šol.

Samo! Meni je najbolj všeč tista modernistična rogovila, ki se kot kakšen indijanski totem iz crtanih romanov, dviguje sredi parka, na zgornjem koncu mesta. Najbrž, da sem se ravno zaradi tistega spomenika tako rad vlačil tam okoli. Po tistih jasah in klopcah, pa v grmovju med kotalkališčem in oglato speljanimi potkami okoli mojega totema.

Pozimi sem se pa vlačil doma, po divanu. Žrl fižol in krompir.

Pizda! A je to kako živleje?

In se mi je čist spipalo. Ni šlo več in sem jo enkrat spet mahnil na invalidsko komisijo in jih prosil, naj najdejo kako delo za mene. Na šahtu, kurc! Saj so me v jami frdirabli.

A zdaj naj pa zgnijem zaradi tiste a-nezgode v jami.

So me gledali ko tele v nova vrata, in je ena mlada, fukiš socialna delavka rekla, da takega primera še ni bilo in da bi bilo to treba izkoristiti in mi pomagati prebroditi krizo in podobna jajca.

In eto! Sem šel po par letih invalidske penzije nazaj na šiht. Pizda, so se mi vse režali!

Bobnar:

Zabobna in napove.

Tekoči trak premog odnaša!

Prvi uniformiranec:

Stopi na sodec piva.

Tekoči trak premog odnaša

in rudarjem zadovoljstvo prinaša.

Zdaj kot rudar ne bom preveč klel,

saj dosegli smo to, kar si je vsak želel.

Sonožno odskoči s soda, preko usnja, spi je vrček piva in se postavi nazaj v vrsto.

Bobnar:

Zabobna in napove.

Rudar v rudniku gara!

Drugi uniformiranec:

Stopi na sodec piva.

Rudar v rudniku gara

in nam da veliko črnega zlata.

Premog res črno je zlato,

kurimo ga in nam je toplo.

Če bi rudarjev ne bilo,

bi bilo v naših hišah mrzlo.

Sonožno odskoči s soda, preko usnja, spi je vrček piva in se postavi nazaj v vrsto.

Bobnar:

Zabobna in napove.

Ko sonce zaide med hribe!

Tretji uniformiranec:

Stopi na sodec piva.

Ko sonce zaide med hribe, gre rudar zopet v rov,
vedno utrujen je, kadar se vrača k ženi domov.

A topel dom ga vabi, zato vanj hiti.

Naj ponosno mesto v soncu žari.

Sonožno odskoči s soda, preko usnja, spiije vrček piva in se postavi nazaj v vrsto.

Šesti prizor

»Zbor« uniformirancev postaja vse bolj sproščen, snemajo čepice in jih tiščijo v žepe, razpirajo uniforme, pijejo pivo.

Vzdušje se od zapetosti spreminja v gostilniško sproščenost in nazdravljanje.

Bobnar:

Odloži boben na tla, občasno kdo iz »zbora« malo pobobna, ali vsaj enkrat udari v instrument...

.... zafukani šihti ...

Zbor uniformirancev:

Besede padajo ena čez druge, med pitjem in veseličnim vzdušjem...

...zadrukana čela ... pozajbrani orti ... zacimpran firšn ... sflajžan hunt ... porajklane
cicke ... zategjen hupcug ... frpruh ... faleršus ... zašnepana lukna ... polomleni helbi
... kroca ... raztrgane ketne ... razceplena rina ... zaribana mašınca ... plin ... žulji ...
švic ... kislina ... zalit zonf ... auscientih ... plavmaher ... nohšiht ... kiblhajer ... iberure
... fudlarji ... holckoln ... frzacu ... supermont kabel ... ebe mitnemer ... peka ... zefka
.... salzgiterji ... lajka ... hemšajd ... davtiji ...oemkate ... okape .... zarustani ašpli ...
suha ladnga ...

To »govorjenje« s količino popitega piva postaja vse bolj glasno, a hkrati posamezni člani »zbora uniformirancev« izginjajo s prizorišča.

Med zadnjimi, če ne čisto zadnji, zapusti prizorišče še Bobnar.

Dvojniki Miha:

Njegovo govorjenje se meša s hrupom »zboru uniformirancev«, zato ga skuša preglasiti, a kakor posamezniki »zboru« izginjajo s prizorišča, se temu prilagaja raven glasnosti.

Res. Vedel sem, da danes ne bo miru.

Jebemti, pa še knapovski praznik!

Res bo najbolje da se spravim tja, do moje rogovile na drugem koncu parka. Najbrž jo samo jaz ornig zastopim. Še bolj, kot on, ko jo je skupaj sklamljal. Danes se ga bom ulil pod njo. Pizda, mi bo pasalo! Od daleč bom poslušal, kako se ga oni zadevajo tam... jaz pa tukaj!

Jutri bo pa spet mir, ko bojo švicali v jami...

Ko sem jaz šel iz prve penzije nazaj na šiht, nisem nič več švicale. Vsi so se delali norca iz mene in me niso jebali pet posto! Za rdeče sobote in nedelje mi niti rekli niso več. Pa bi včasih šel in pobral kakšen rdeči šiht.

Vešda, spet sem se zapiljal ko mavra, usekal en par plavih, in začel počasi spet šantat. Me je res bolelo pizdamumaterna. Tako dolgo sem se zajebaval s tistim simuliranjem, da me je res začel boleti kolk in se mi sploh ni bilo treba več napravljati, da krumpam. Sem začel kar naprej švedrati, kot kakšen povožen pes.

Ni šlo drugače. Moral sem v bolniško. Po par mesecev in so me kmalu fuknali nazaj v invalidsko penzijo. Zdaj sem vedel, da za stalno. In sem se še bolj specializiral za spomenike.

To je ko ena božja pot.

Vse sem imel naštudirane, najraje pa sem še zmeraj mudil pri svojem totemu v parku.

Nič mi ne fali. Samo to me žre, da pri vsem tem skurbanem pizdovju, skritem po blokih, še nikoli nisem fukal. To me res žre.

Samo, vem da je zdaj prepozno! Kera mi bo pa dala. Pizda! Sem ja grd ko smrtni greh! Pa nisem butast. Vem. In vem tudi, da bi za gnar lahko dobil tud fuk.

Samo da gnarja ne dam! Si raje kupim pet pirov pa flašo konjaka. Je ziher bolj dolgo lušno. Sej vem kako je, ko ti špricen. Sem si ga zdrkal včasih. Je bilo fajn. Samo za sekundo. Pol pa mine. Hiter. Prehiter, da bi plačeval za fuk.

Raje pijem. Kaj mi pa fali? Pač nisem fukal. Sej nisem edini, ki bo umrl brez fuka. Itak so mene drugi zadost fukali, ko sem še hodu na šiht. V jamo. Zdaj me zanimajo sam moji kipi. In alko.

Ta moj kip v parku zgleda od daleč ko en človek na treh tankih ficlah. Sem videl tudi v resnici takšne tanke knapovske noge, spodaj ušpičene do kosti, nad kolenom široke bedre in nabito, mišičasto telo. Ja. Se spominjam enega takšnega atletskega knapa. Je iz zaleta naredil špago pod tuši, da je voda kar špricala od njegovih jajc. Ta je bil od daleč podoben mojemu kipu.

V tem zafukanem kraju je itak vse povezano s knapi in šahtom. Tudi spomeniki! Pa še kurca je imel spredaj, ta moj šestmetrski rogovilež, če si ga od daleč pogledal. Takega, v levo zavihanega, s čopom kocin na vrhu. Dobro! Saj ne rečem! Moraš imeti tudi malo fantazije, da v tistem bronu vidiš knapa s štrlečim kurcem.

Od blizu pa ne. Od blizu je bilo čisto drugače. Vse je razbrazdano pa pošrekano, da si je kipar ziher vse kremple polomu, preden je končal to rogovilo.

In tisti kurac sploh ni bil kurac, ampak ena klečeča baba, ki so ji zadaj, na meča, kot en cigu, naložili sedem tankih deščic. Zakaj, ne vem.

Kleči tam, poleg pa stoji en tip, z ošiljeno glavo. Ja. Ziher sta par. On pokončen in oglato obtesan, gleda nekam stran, ona pa kleči za njim in mu tišči joške, ki v resnici niso joški, ampak en tak izrezljan krog. Men se zdi tako, kot baba, ki se nastavlja in fehta, da jo eden poboža po joškah. Sam sem jo pijan en parkrat hotel pobožat, pa bi si moral nekaj podstaviti, da bi dosegel tisti krog, ko je takšen, kot en zizek.

Če nisem bil preveč zadrotan, sem lahko skočil le do nog, ki so štrlele iz kipa in so bile od daleč videti, kot kurac. Ja, če nisem preveč zadrotan, lahko skočim in se z rokami obesim za tiste noge. So me ja zdržale brez problemov.

Bi se lahk tud obesil za za vrat na tistega kurca, al pa noge, kakor človek pogleda, pa se kip ne bi odlomil.

Pobere štrik, ki ga je odvrigel pred svojim pribežališčem in se počasi bliža kipu.

Ja. Jaz sem pogruntal tisti prizor na kipu. Od daleč že lahko, da se je komu zdelo, kot kašen hudokurčen knap pod tušem.

Od blizu pa sta bila to ošilen knap, ki stoji, gleda stran in njegova baba, ki kleči pred njim. Ga mora ubogat, ko je doma. Ko gre pa on na šiht pa on itak nič več ne ve in baba ima mir in se lahko tudi nažiga okrog, kakor ščuka. In tako je to znak, da je mesto polno fukačic... Eto. To je svoboda!

Jaz ga pa še zdaj nisem namočil in ga tud nikoli ne bom. Nikol ne bom fukal.

Pa kaj. Sej nisem edini, ki bo fliknil brez fuka.

Tud to je svoboda.

Počasi se steguje na štrlino na kipu in nanjo namešča štrik za obešanje.

Ja. In tako. Zdaj sem tukaj pri tej klečeči babi, ki ji štrlijo noge s te modernistične pizdarije. Celo mesto praznuje in knapi, ki so zjutraj v paradi korakali, se zdaj napajajo na oni strani. In se hvalijo, kako so z golimi rokami sestavili ta kurčev čudež komunizma.

Na mehkem močvirju vijugaste vode so zregulirali strugo, posekali drevje, zasuli tunfe, podrli žage in mline, spumpali močvirje, zasuli njive, odfurali rodovitno prst in pregnali ribe, žabe, fazane in zajce na bližnje ugrezanine.

Kurci komunistični!

So nafukali knape butaste, da bojo spremenili svet.

Kaj pa je to, če zreguliraš reko, zabetoniraš in poasfaltiraš njive in spodkoplješ celo vas, cerkev, kino pa britof?

Zato da vsak dan frišn koln nasuješ v elektrarniško peč.

Kaj je to?

A to je kakšen napredek, pizda?

To ni nič.

To nima nobenega smisla!

Pleza na kip in vtakne glavo skozi zanko vrvi za obešanje.

Sam, jaz pa res nisem nikol.

Fukal. In tud na bom.

Pa kaj!?

Sej je fuk tud čist brezveze.

Se obesi, zabinglja in obvisi, kot je bil na začetku drugega prizora.

Sedmi prizor

Drugi uniformiranec:

Samo glas.

A veš da je res. Že lani sem jo zgubil in sem moral plačati novo...

Tretji uniformiranec:

Samo glas

Kolk...?

Drugi uniformiranec:

Pride na svetlo in se bliža obešencu.

Dvajst jurjev... pizda, ta sromak še kr visi tu...

Prvi uniformiranec:

Pride na svetlo.

Kaj pa če bi ga vzeli dol... pa poklicali policaje?

Tretji uniformiranec:

Samo glas.

Ma kurc ga gleda. Bejžmo proč, ka nas briga...

Drugi uniformiranec:

Pa ja da... pa kapo tud!

Odide v mrak.

Prvi uniformiranec:

Kurba sta, vidva sta res zafukana...

Počakta no, pizda...

Odide v mrak.

Tretji uniformiranec:

Samo glas.

Pejd, pejd...

Drugi uniformiranec:

Samo glas.

... evo! Lani in letos...

Tretji uniformiranec:

Samo glas.

Pa kurc te gleda, tebe in kapo. Sej juter je res ne boš nugal...

Prvi uniformiranec:

Samo glas.

Ja... juter je šiht!

Mrak.

Konec